

Památník národního písemnictví Literární fond Břetislav Hůla

Opisy článků o Jaroslavu Haškovi od A. Boučka a Mate Zalky

H Ů L A Břetislav		C. inv.: 110-113
PAMÁTNÍK NÁRODNÍHO PÍSEMŇICTVÍ LA - SK - LEO ● PNP ●	Pozůstalost (fond): Hůla B.	C. přír.: A 27/57
		C. neg.:

H Ů L A Břetislav :

opisy článků o J. Haškovi / nebo zápisků a vzpomínek/ od
A. Boučka, L. Grunda, Dr. Kytky, Mate Zalky, stroj. 22 listů, 4

22 listů

Zpracoval:

Datum:

St 29 996 68

A. Bouček:

Jaroslava Haška "Strana mírného pokroku".

Před 25 lety.

Před volbami do rakouské říšské rady roku 1911 ohlásil známý český humorista Jaroslav Hašek novou stranu, jež si brzy dobyla veselé popularity. Nazval ji "Stranou mírného pokroku v mezích zákona". Volební schůze se konaly na Vinohradech v restauraci "U Zvěřině" ve středu, v sobotu, v neděli a ve svátek.

Haškovi přátelé stloukli volební fond, ze kterého se ~~xx~~ platily výdaje za plakáty. Schůze bývaly hned od začátku velmi četně navštěvovány, tak četně, že lidé, kteří se tísnili uprostřed místnosti, marně volali po pivu a často docela vážně se nad tímto nešvarem hlasitě rozhořčovali.

Na každé schůzi pronášel Hašek jakožto předseda a kandidát strany fulminantní programovou řeč, načež následovaly dotazy ze řad pánů voličů ^{na} k panu kandidát~~ax~~. První tři dotazy směl klást každý volič bezplatně, za každý další dotaz byl povinen zaplatit půl litru piva. To byla taxa. Hašek vyličil svou stranu jako organizaci rozumných občanů, kteří si jsou vědomi, že každý radikalismus škodí a že zdravého pokroku může být dosaženo pouze pomalu a ponenáhlu. A celá Praha se směla až slzela, neboť velmi dobře chápala tuto satiru na tichošlápskou politiku českých filiistrů na zemském sněmu i na říšské radě.

Celá voličská schůze jásala, když Hašek v druhém zasedání ohlásil, že může konstatovat nový obrovský úspěch strany: ke straně se totiž korporativně přimkl Svaz vlasteneckých četníků jakož i Spolek vrchních policejních strážmistrů. Další projevy sympatií, prohlásil Hašek, budou následovat, a všem členům strany kyne všeobecný blahobyt: poněvadž Rakousko je vlastně největším cirkusem světa, pak se vynasnažíme, jestliže ovšem ve volbách zvítězíme, aby kolem celé monarchie byla vystavěna zeď, a od cestujících do Rakouska bude vybíráno pořádné vstupné ve prospěch našich pánů voličů.

Dotazy byly na schůzích nejoblíbenější bod programu. Byly tak četné, že Hašek býval vždy po nich, vlastně z tax, které se za dotazy platily, opilý. Na dotaz, co soudí pan kandidát o slintavce a kulhavce, Hašek s důstojnou důležitostí povstál s židle, lehce zakašlal, napodobuje tak rakouské ministerské úředníky, a s nejvážnějším vzezřením odpověděl:

" Tato otázka je mimořádně blbá. Nevím, zda pan

1
 tazatel si přeje dějinného vyličení slintavky a kulhavky, jejich rozšířenosti a nebezpečnosti, či zda ve svém vlastním dobře pochopeném zájmu by se rád dozvěděl něco o léčebných možnostech této choroby, právem rozšířené mezi dobytkem. Poněvadž však jsem pozitivní kandidát, jemuž leží na srdci blaho jeho voličů, odpovím důkladně a zevrubně." A začal takto:

"Je obecně známo, že slintavka a kulhavka řádila již v klasickém starověku v Athénách a v Římě tak silně, že celá kultura musila být zničena a hned nato musil být nastolen středověk. Naproti tomu v 17. století zaznamenala slintavka a kulhavka veliký pacifistický úspěch: protože ~~na~~ totiž jejím rozšířením byl dobytek vyhuben, neměli lancknechti a záškodníci co žrát, a tak byl učiněn třicetileté válce předčasný konec. Pokud se týče sedmileté války... Nuže, za našich časů je tato dvojchoroba rozšířena hlavně ve vyšších kruzích. Je to nebezpečná epidemie. Avšak, vážně a milí voličové, léčení není těžké. Stačí vzít 30 gramů kreosotu, který nutno rozpustit v jedné litru destilované vody, a tímto rozkem se musí vypláchnout huba nejen churavému dobytku, ale také celému obecnímu výboru."

Strana mírného pokroku propagovala víru v zázraky, v duchovenstvo a vůbec náboženství s velikou horlivostí až zjevně satirickou. Ve věčné při, kterou stále vedli pozdní stoupeni Jana Husa, popraveného v Kostnici 1415, "moderní Husité" s katolictvím, postavila se Haškova strana co nejtěsněji po bok klerikalismu. Strana žádala, vzhledem k milionové nedávné defraudaci^u kněžské banky "Svatováclavské záložny", aby všechny peněžní ústavy vůbec byly přeměněny v banky, vedené výhradně kněžími, a aby defraudace byly dovoleny jedině kněžím.

V předvečer svátku sv. Jana Nepomuckého byl Hašek interpelován: "Jak vysvětlí pan kandidát, že se oslavuje svatý Jan Nepomucký, ačkoliv nikdy nežil a ač jeho stříbrný sarkofág v dómu sv. Víta je prokazatelně prázdný?"

Jaroslav Hašek interpelantu odpověděl: "Jsou vskutku nevěřící, kteří tvrdí, že svatý Jan z Nepomuku nikdy nežil. Avšak mnohem lehčeji se dá tvrdit, že nikdy nežil Jan Hus, neboť ~~je~~ od sv. Jana Nepomuckého máme alespoň krásnou hrobku, kdežto od Husa nemáme vůbec nic!"

Strana mírného pokroku v mezích zákona měla také svou hymnu s těmito krásnými veršiky:

Milion kandidátů vstalo,
 by oklamán byl český lid,
 by voličstvo jim hlasy dalo,
 prý ochotně je chtějí vzít.
 Necht' prudký pokrok chtějí jiní,
 násilím zvracet světa řád,
 my pokrok mírný chceme nyní,
 pan Hašek je náš kandidát!

/Refrén:/ Voliči v tomto městě,
 svou bídu v Kravín neste,
 jen kdo máš svrab zůstaň dál,
 pryč s nemírnými pokrokáři, ~~z~~
 pryč s laickými bankrotáři,
 nuž v boj, nuž v boj, nuž v boj
 za pokrok mírný!

Však proti nám nic nepořídí
 Dyk, Kramář, Klofáč, Yvonna,
 jen my jsme pokrokoví lidi,
 ovšem jen v mezích zákona!
 My vytrváme v každou dobu,
 byť poutali nás v řetězy,
 je mírný pokrok na pochodu
 a mírný pokrok zvítězí!

/Refrén./

O volbách do říšské rady dostal Hašek 45 hlasů, což označil za mocný důkaz síly idejí strany. Tento počet hlasů bude prý nepřátelům pokroku jakož i stoupencům nemírného pokroku strašlivým mementem.

Roku 1914 musil Jaroslav Hašek, jak je známo, narukovat k c. a k. vojsku, dal se do zajetí a později bojoval na straně sovětů. V té době se úplně zřekl alkoholu, psal svého slavného Švejka a pracoval organizačně 8 hodin denně.

Když se po válce vrátil, byl sice legionáři nacionalistické ražby pronásledován, ale veřejně se pro jeho popularitu nic proti němu nepodnikalo. A tak psal nyní feuilletony do komunistického tisku, jako řečník však nevystupoval.

Jen jednou ještě svolal sjezd své strany mírného pokroku, na kterém ohlásil, že sice papežský nuncius zaslal telegraficky sjezdu říšské pozhnání, avšak přesto je nynější sjezd posledním. Neboť socialistické strany převzaly prý beze zbytku všechny tendence strany mírného

pokroku a usilují v žádoucí opatrné podobě o pohnáhlou úpravu hospodářských poměrů, která nezatíží ani církve, ani úřady, ani boháče. A proto prý se rozhodl likvidovat svou stranu mírného pokroku v mezích zákona jako přebytečnou a dokonale nahraženou praxí socialistických stran v Československu...

—//—

Jary

Jaroslav Hašek v rudé armádě.

V desátém čísle časopisu Sovětské iskutstvo, věnovaném rudé armádě, uveřejnil Mate Zalka následující vzpomínku na Jaroslava Haška: S Jaroslavem Haškem jsem se seznámil na sjezdu politických pracovníků komisarů a učitelů internacionálních částí rudé armády po vzetí Krasnojarska. Hašek byl členem redakční rady armádního internacionálního organu Sturm a nemýlím-li se, byl též náčelníkem politického oddělení nacionálních menšin u V armády.

Byl jsem na něho upozorněn, jako všichni ostatní, neboť v jeho přítomnosti nebylo možno se mračit. Vyprávěl a my stojící kolem něho jsme se smáli, chechtali nebo též řvali, prohýbajíce se smíchy. Haškova řeč byla nepřetržitý potok nejbystřejších postřehů. Jeho živlem byla nesporně žurnalistika; formuloval přesně, bystře a ne venek klidně, čímž ještě více byl podtržen děj jeho řeči. Nevzpomenu si již dobře, koho to tehdy bavil, vzpomínám si jen, že jsem se kohosi ptal, kdo je ten vtipkař. Odpověděl mně: to je Hašek.

Ano, naši chytráci si zaválčili za Clemanceaua, Masaryka, Kolčaka a za holandské mléčné farmy a teprve teď se u nich projevil záblesk rozumu.... chtějí s námi jednat o mír, ,, teď, když jsem biti říkám vám přátelé česká drzost, to je drzost zvláštního rodu - nejvyšším výrazem této ušlechtilosti je Hajda...

náš statečný generál, který by též nebyl proti míru s námi. To bylo v lednu 1920 kdy české části zadního voje ~~odstupovalyx~~ odstupujících ~~částix~~ částí bílých vystrělily rudý prapor a odřekli poslušnost svým důstojníkům.

XXXXX

Hašek odejel se štábem armády do Irkutska a již jsme se nesetkali. Hašek pak odejel do ~~Irkutska~~ Irkutska Československa, vydal

Osudy dobrého vojáka Švejka, do něhož se obula celá česká buržoasie. Hašek vydával těžce druhý díl své genialní knihy. Dlouho se tahal s censurou a těžko hledal nakladatele. Ale knihy vyšly. V Československu je četli a prolístovali jako denník špatných anekdot o válce a Češích. Ale pak vyšla jeho kniha německy a Hašek se stal světovým jmenem. Hned ho objevili i v Československu, snažíce se z něho učiniti národního hrdinu. Ale nic z toho nebylo... vtipkář Hašek o tom nechtěl vtipkovati. Ještě ostřeji opřel se buržoasii.

x

Zpracováváje material z r. 1919 z Kijeva, kde tehdy stály větší internacionální oddíly s úmyslem spojití se přes Karpaty se sovětským Maďarskem, Slovenskem a Bavorskem - narazil jsem znovu na stopu našeho Jaroslava. Jak se zdá, byl Hašek v Kijevě organisátorem a též autorem rudarmějského internacionálního divadla. Hašek napsal hru, jejímž hrdinou byl vojenský kurát a tématem bezmyšlenkovitost a trestuhodnost imperialistické války. V listinách se mluví, že ve hře byl scena mezi popem a bohem, kteří jeden druhého před obecenstvem odhalují. Pátera hrál sám Hašek a jak z listin vysvítá, měl veliký úspěch. hrálo se německy a maďarsky a Hašek musel ke konci vyprávět kupu anekdot, což též s velkým úspěchem učinil. Nastávající světový spisovatel znal velkolepě jazyk masy v jejichž řadách bojoval za světový říjen.

x

Česká buržoasie neodpustila Haškovi, že se nestal jejím šaškem a že za bojoval proti ni. O tom svědčí jeho podivná smrt. Našli ho jednoho dne udušeného v kanalizační díře v jedné z tichých ulic Prahy.